

Kamil Frejlich

"Ciało w kulturze i nauce", pod red.
Beaty Ziólkowskiej, Anny
Cwojdzńskiej i Mariusza Chołodego,
Warszawa 2009 : [recenzja]

Przegląd Historyczny 100/3, 643-644

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Władysław Gergovich, Ksawery Maszadro, Bolesław Szarecki, Henryk Szczodrowski) oraz o zestawienie strat osobowych wojskowego sanitariatu z uwzględnieniem poszczególnych jednostek i ich szlaków bojowych. Istotne byłoby ponadto wyszczególnienie polskich i sojuszniczych odznaczeń nadanych personelowi sanitarnemu za służbę w latach 1939–1945.

Mimo wskazanych niedokładności i niedomówień pracę Tadeusza Brzezińskiego uznać trzeba za znaczące osiągnięcie naukowe, znacznie przybliżające monograficzne opracowanie dziejów polskiej wojskowej służby zdrowia w latach II wojny światowej. Dotychczasowe publikacje jej autora wskazują, że byłby on zapewne badaczem najbardziej powołanym do podjęcia takiego trudu.

Włodzimierz Witczak
(Poznań)

* * *

Ciało w kulturze i nauce, pod redakcją Mariusza Chłodego, Anny Cwojdzńskiej i Beaty Ziółkowskiej, Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR, Warszawa 2009, s. 124.

Recenzowana praca jest częścią serii wydawniczej „Zastosowania psychologii”, realizowanej przez Instytut Psychologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Autorami zamieszczonych w niej artykułów są pracownicy UAM oraz Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu, reprezentujący różne nauki: psychologię, socjologię, polonistykę i psychiatrię.

Jak wskazują redaktorzy, książka ta prezentuje różne perspektywy postrzegania ciała: jako organizmu biologicznego podporządkowanego fizjologii i popędom oraz jako organizmu społecznego rządzonego przez kulturę (s. 7).

Artykuły podzielone zostały na trzy grupy. Pierwsza z nich dotyczy prezentowania kwestii cielesności w nauce w ogóle. Kolejne składające się na nią artykuły odnoszą się do problematyki rozwoju doświadczania ciała w okresie dzieciństwa, centralnej pozycji ciała we współczesnym świecie oraz cielesności rozumianej jako element struktury „ja”.

Następna kategoria tekstów to rozważania nad kulturowymi kontekstami cielesności i jej znaczeniem w procesie wypełniania ról społecznych bądź utrudniania realizacji dążeń jednostki. Autorzy zastanawiają się nad zależnością satysfakcji seksualnej kobiet od percepcji genitaliów, poruszają zagadnienie atrakcyjności fizycznej, lektury śladów ciała oraz romantycznych teorii na temat cielesności.

Ostatnia część obrazuje sytuacje, w których na ciele ujawniają się zaburzenia psychiczne. Autorzy wprowadzają czytelników w problematykę psychosomatyki, samookaleczeń, anoreksji oraz dysmorfofobii.

Pracę kończą noty biograficzne autorów, prezentujące obszary ich zainteresowań naukowych oraz dorobek. Brak jest tego ostatniego elementu w przypadku Anny Roszyk.

Książka nie jest wolna od wad. Obok wspomnianego już braku dorobku naukowego Anny Roszyk, w oczy rzuca się niezgodność tytułów niektórych tekstów podanych w spisie treści z tymi, których użyto w dalszej części pracy. Dotyczy to artykułów Krzysztofa Trykszy, Jowity Wycisk i Filipa Rybakowskiego. W przypisach bardzo rzadko podane są strony, co znacznie utrudnia korzystanie z przywoływanej przez autorów literatury przedmiotu. W pracy zdarzają się błędy interpunkcyjne (s. 7, 38, 60, 106, 110, 114) oraz literówki: na s. 83 zamiast *Aureliusa* widnieje *Aureluisa* oraz *Sonarusa* zamiast *Soranusa*. Na s. 85 postawiono rzeczownik „ekosystem” w mianowniku, podczas gdy powinien być w narzędniku, a na s. 113 brakuje przyimka i w miejscu „w 2006 roku w Stanach Zjednoczonych” jest „w 2006 roku Stanach Zjednoczonych”.

Niewątpliwą zaletą książki jest jej interdyscyplinarność. Przedstawia ona kwestię cielesności z różnych punktów widzenia i wskazuje na konieczność połączenia wysiłków przedstawicieli różnych dziedzin w celu pełniejszego zrozumienia tej problematyki (postulat taki wyraża artykuł Anny Roszyk „Kiedy ciało choruje. O podejściu psychosomatycznym w rozumieniu fizycznej kondycji człowieka”). Dużym plusem jest także bogata literatura przedmiotu, zestawiona po każdym tekście.

Z perspektywy historyka na szczególną uwagę zasługują artykuły Beaty Przy muszały „Ślady ciała — pismo »niedosłowne«” oraz Mariusza Ch o ł o d e g o „Romantyczne zmagania z ciałem. Teorie Maurycego Mochnackiego, Zygmunta Krasińskiego i Adama Mickiewicza”. Pierwszy z nich stanowi niezmiernie inspirującą refleksję nad kategorią śladu, zwłaszcza śladu ciała, jako pozostałości minionej rzeczywistości. Drugi natomiast jest historycznoliterackim opracowaniem dotyczącym koncepcji na temat ciała stworzonych przez trzech polskich romantyków. Część pozostałych artykułów (np. „Ile fizycznej atrakcyjności w atrakcyjności społecznej? Rzecz o sile pierwszego wrażenia” Beaty Ziółkowskiej) służyć może za teoretyczną podstawę badań historycznych nad cielesnością.

Kamil Frejlich

Antropologia ciała. Zagadnienia i wybór tekstów, pod redakcją Małg o z a t y S z p a k o w s k i e j, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2008, s. 312.

Recenzowana praca to kolejny, po „Antropologii kultury”, „Antropologii słowa” i „Antropologii widowisk”, podręcznik akademicki z serii „Wiedza o kulturze” pod ogólną redakcją Andrzej a M e n c w e l a. Książka ta jest na polskim rynku wydawniczym pozycją nowatorską i wypełnia dotkliwą lukę w literaturze dydaktycznej, będąc pierwszą w naszym kraju antologią poświęconą uwikłaniu ludzkiej cielesności w kulturę.